

Kesit Akademi Dergisi

The Journal of Kesit Academy

ISSN: 2149 - 9225

Yıl: 2, Sayı: 6, Aralık 2016, s. 32-40

Doç. Dr. Yavuz KIZILÇİM

Atatürk Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Yabancı Diller Bölümü, Fransız Dili ABD,
ykcilcim@yahoo.fr

SANATÇI-TOPLUM ARASINDAKİ İLİŞKİLERİ SORU/YANITLARLA SORGULAYAN SANATÇILARIN ÖLÜMÜ ŞİİRİ

Özet

Baudelaire Sanatçıların Ölümü şiirinde, bellekte beliren sorularla sorgulama yöntemini kullanarak, okurla karşılıklı etkileşim sağlandığı gibi okur da buluş yoluyla düşüncelerini etkinleştirme olanağına kavuşur. Yanıtlar arayan okur keşfeden bir niteliğe kavuşarak ölüm hakkında şiirde verilenleri bilinçli olarak kendisinin eski bilgileriyle karşılaştırır ve böylece ozanın neyi sorguladığını daha iyi anlar: Ölüm karşısında yaşamı sorgular ya da tam tersi. Ozanın amacı önceden hazırlanmış sorularla önceki bilgilerinden yola çıkarak bilişsel düzeyde okurun zihnindeki sözcükleri etkinleştirmektir. Şiirin düzenlenişinden anladığımıza göre, kusursuz bir biçim arayışındaki Baudelaire kötülükten kaçmanın çeşitli yollarını denedikten sonra yaşadıklarının geçmişle ilişkisini gözlemledikten sonra ölüme karar kılar. Eylemleri toplum tarafından lanetlenmiş ve hor görülmüş sanatçıya fazla bir seçenek bırakılmamıştır. Çünkü sanatçı onların ulaşamadıkları zirvelerde gezinir durur. Sanatçı içinde bulunduğu zor koşullara bağlı olarak ölüme farklı bir gözle bakar. Kendini ve çevresini aydınlatma yolunda Herakles gibi durmadan yeni sorular yöneltir ve dayanıklılık testlerinden geçer; bilindiği gibi, Herakles kahraman olmayı kendi seçmemiştir, tanrı vergisi kuvvetinden de zevk duymaz, tersine onu dizgine vuramadığı için, istemeyerek suç işler ve dengeyi bir türlü bulamayıp kendinden geçer, çıldırarak ölür. Herakles'e bütün işleri, kahramanlıkları zorla yaptırılır, Herakles köledir, insafsız bir efendinin buyruğunda ömrü boyunca çalışmak onun kara kaderidir. Fakat sorduğu sorular yanıtız kalır.

Anahtar Kelimeler: Sanatçı, ölüm, şiir dili, istifham, umut, lanetli ozan, hor görü, imge, söylen.

QUESTION AND ANSWER AS A METHOD TO INTERROGATE IN LANGUAGE POETIC

Abstract

We'll see about that setting, after trying various ways to escape the malaise seems to finally find hope in death. The Death of the Artists of Baudelaire shows us a poem established by questions-answers between artist and the society. Baudelaire gives a vision of what death can represent for artists because of their particular circumstances. This study examines the place of interrogatives in Baudelaire's poems as a language and style component. In the first part, the quest artists is marked by immense efforts and never seems to be fully successful like Heracles and the death appears as a solution but it is ambiguous. Heracles wandered on earth and suffered and triumphed by dint of courage and performed many audacious work and had to suffer a lot. It would be idealized representative of the fighting force: the symbol of the victory of the human soul. The poet separates the wickedness of this morbid world spirit is embodied in the image of death. The mind is then compared to an artist who finds his original ideal. This duality is represented by the duplication of the poet who observes the movements of his mind, sees the rise and purified to continue this movement death. The transition from cartoon to artistic creation, then the idol at the Capitol this poem mark a positive note, even if the Ideal prevails here much about death. Set of questions that subject pose to the reader: logically incomplete sentence of that question relates to or involves a doubt.

Keywords: artiste, death, poetic language, interrogation, hope, accursed poet, disdain, image, myth.

Bu çalışmanın konusunu Baudelaire'de geçen istifham edatları ve soru kipleri ile başlayan dizelerin sınıflandırılması ve bunların şiir bağlamı içindeki anlamları, yazınsal niteliklerinin yanı sıra bu biçimin yorumlamadaki yansımalarının değerlendirilmesi oluşturmaktadır. İstifham anlamı ilgili söz sanatlarından. Yanıt alma gayesi gütmeksizin art arda sorulan sorularla yapılır. Sevgi, nefret, teessür, üzüntü, öfke, kin, kıskançlık, ümitsizlik, acz, şaşkınlık, hayret ve hayranlık gibi heyecan verici duygular bu yolla ifade edilir. Ozan duyguya bağlı olarak kendi kendisine, herkese veya her şeye soru yöneltebilir. Düşünce ve kavram üzerine dikkati çekmek için bu sanata başvurulur. Aşırı heyecan ve gerilim istifham'ı sıradan soru tümcelerinden ayırır: Gerçekten de, karşımızdaki evreni bir uyarımlar (sorular) demeti olarak düşünecek olursak, bu uyarımlar karşısındaki davranışlarımızla sürekli bir soru-yanıt ortamında yaşamakta olduğumuzu söyleyebiliriz (Kantel, 1982:27).

İstifham, zihinde bir şeyin suretini, şeklinin meydana gelmesidir. Ayrıca istifhamın, kişinin kendisinde bulunmayan bir haberi talep etmesi manasında istihbardır diyenler olduğu gibi

istifham ile istihbar arasında farkın olduğunu söyleyenler de olmuştur. Buna göre istihbar, ilk olarak bir haberi sormak demektir. Verilen haber yeterince anlaşılmadığından tekrar sorulup açıklama beklenirse buna da istifham denir.

Türkçede soru, değişik dil bilgisi öğeleriyle sağlanır:

1. Soru takısıyla: İsim ve fiil cümleleri, “mi” soru takısıyla (edatıyla) soru biçimine dönüştürülür.
2. Soru sıfatlarıyla: Hangi odlarla yandı? gibi.
3. Soru zamirleriyle (adlarıyla): Bu zavallı nereye gidip derdini anlatacak?
4. Soru zarflarıyla: Nasıl, ne zaman, niçin, niye, ne diye, neden, ne kadar...
5. Soru edatlarıyla: Ya müsteşar kabul etmeseydi?
6. Tonlamayla: Soru ögesi bulunmadan da ses, ses tonuyla cümleye soru anlamı katılır.

Bu kafalarla kalkınma?

Aşağıdaki dizeler okuru bir yönüyle bilgilendiren sorulardan oluşmaktadır: Bunlar alıcısından yanıt beklemeyen, daha çok biçem gereği sorulmuş sorulardır:

La Mort des artistes/ Sanatçıların Ölümü

Combien faut-il de fois secouer mes grelots/ Kaç kez sallayacağım çingiraklarımı ben
Et baiser ton front bas, morne caricature ?/ Öpmek için alnından bezgin karikatür? Ve
Pour piquer dans le but, de mystique nature,/ Gizemli bir hedefi vurabileyim diye
Combien, ô mon carquois, perdre de javelots ?/ Ok torbam, daha kaç ok yitireceğim senden?
Nous userons notre âme en de subtils complots,/ En ince oyunlarla yıpratıp ruhumuzu
Et nous démolirons mainte lourde armature,/ Yıkarsız çatısını her ağır makinanın
Avant de contempler la grande Créature/ Seyretmeden yüzünü o büyük Yaratık'ın
Dont l'inferral désir nous remplit de sanglots !/ Bizi hıçkırıklara boğar keskin arzusu!
Il en est qui jamais n'ont connu leur Idole,/ Çoğuna kendi Put'u nedense kalır meçhul
Et ces sculpteurs damnés et marqués d'un affront,/ Ve bu azaba mahkûm, iğrenç heykeltraşlar
Qui vont se martelant la poitrine et le front,/ Göğsünü ve alnını döverek yola çıkar
N'ont qu'un espoir, étrange et sombre Capitole !/ Tek umutları var, garip, zavallı Capitol!
C'est que la Mort, planant comme un soleil nouveau,/ Ölüm, yeni bir güneş gibi gökten bakacak
Fera s'épanouir les fleurs de leur cerveau! / Böylece uslarının çiçekleri açacak!
(FM,2001:199/KÇ, 2001:195)

İstifham (*interrogation*) soru sorma sanatı. Bu tür sorularda genellikle cevap beklenmez: okurun dikkatini çekmek, duygu ve düşünceleri daha etkili kılmak için bu duygu ve düşüncelerin soru biçiminde verilir. Sanatçı-toplum arasındaki ilişkileri soru/yanıtlarla sorgulayan Sanatçıların Ölümü şiiri buna örnektir:

Olumsuzluğun istifham ile ifade edilmesinin şiirdeki karşılıkları:

İstifhamın şiire akıldan uzak görmek, kınama, azarlama, serzeniş, onaylatma, hayret, şaşırma, bir şeyin şiddetini artırmak, dehşete düşürmek, korkutmak, çokluk bildirme, haber verme, uyarma, doğruyu gösterme, bir şeyin geciktiğini bildirmek, sertçe/kibarca isteme, bilmez görünmek, küçümsemek, ünsiyet peyda etmek, alay etmek, acı duymak, kederlenmek, ümitsizliğe düşürmek gibi katkılar sağladığı görülüyor (Aktaş, 2006).

Baudelaire şiirinin beslendiği ana kaynaklardan biri de hiç kuşkusuz söylenlerdir: Sanatının yaratıcı gücünü oluşturan söylenlere kendi kişisel yorumunu da ekleyerek şiirlerinde geniş ölçüde yer vermiştir. *Sanatçıların Ölümü*'nde de Herakles söylenine tanıklık edilir.

Kaç kez sallayacağım çingiraklarımı ben? sorusu, soru sözcükleri yerinme ya da yaptığı olumsuz eylemden geri adım atma gibi değişik duygulara aracılık eder: Bu durumlarda soru sözcüğü, ana tümcenin nesnesi konumundaki cümlecğin yüklemi veya yüklemnin tümleyenidir. Aslında bütün insanlar bu gibi konularla ilgilenmişlerdir, fakat yalnızca ozanlar böyle kötülüğü gören ve kurcalayan, deşen soruları sorma cesareti gösterirler. Bilindiği gibi, soru tümceleri anlamı taşımakla birlikte şiirdeki ana yargıyı destekleyerek yanıt gerektiren sorulara dönüştürücü bir işlev görmektedir: Et baisser ton front bas, morne caricature ?/ *Öpmek için alnından bezgin karikatür?* Ve dizesinde, ne'li söz(cük)ler, soru anlamlarını parçalı veya bütünüyle yitirerek ya başka sözcüklerle ne çıkar, ne olur, neyleyeyim, ne bileyim, ne var ki, ne de olsa, bana ne, elden ne gelir gibi kalıp sözler kurmuş, ya da pekiştirme belirteci/ nitelemesi, durum belirteci, zaman belirteci, belirsizlik adılı, belirtme niteleyicisi gibi çeşitli işlevlerde kullanılmıştır. "Ne" sözcüğü pekiştirme belirteci olarak kullanılmıştır: örnekte ne'li söz(cük)ler, zaman belirteci yerine kullanılmış: örnekte ne sözcüğü doğrudan isimlerin üzerine getirilerek pekiştirme niteleyicisi olarak yer bulmuştur: Kimi örneklerde, hangi sözcüğü, soru anlamını korumakla birlikte, nesne durumundaki iç tümcenin tümleyeni olup ana yargıyı soruya dönüştürücü işlev görür. Başka bir deyişle bu tür yapılarla ana yargının istek anlamı, iç tümcedeki sorunun önüne geçmiştir: Sanatçının toplum içindeki işlevini tanımlar ve kendi kişisel deneyimlerini ve ölüm hakkındaki düşüncelerini yansıtarak ölüme neredeyse olumlu yaklaştığını görüyoruz: Yalnızca ölümün sanatçıların kurtuluşunu ya da arınmasını gerçekten temsil edeceğini bildirir. Sanatçı, kendinin oldukça önem verdiği ve aslında bu çevrelerce de önem verilmesi gerektiğine inandığı davranış, düşünce ve duyarlılıklarla sonunda yalnız bırakıldığını, hatta aldatıldığını düşünür ve çingiraklarını sallarken, bu davranışıyla çevresine kimi yanıtlar gönderdiğine ve bu yönüyle çağdaşları arasında sorgulayıcı bir tutumu yalnızca kendisinin savunduğunu dile getirir: Çünkü sanatçı her çağda topluma ve insanlara karşı beslediği tüm olumlu duygularına karşın yaşadığı toplum tarafından sürekli dışlanmış, hor görülmüş ve lanetlenmiştir. Baudelaire değiştirmekten, dönüştürmekten kaçınmayan bir ozandır: Bu tutumunun temelinde büyük ölçüde öfkesi ve kişisel kırgınlıkları vardır. Ve yaşadığı tüm olumsuzluklara karşın şiirdeki öznenin duygu ve düşünceleri yine de olumlu yönde ilerler ve geleceği olumlu açıdan değerlendirir. Umutsuzluk da istifhamın içerdiği mecazî karşılıklardan birisidir. Bir atın boynuna ya da bir köpeğin tasma-sına bağlanan çingirak gibi boynuna zil asılmış sanatçı soytarı/palyaço kimliğinde öznenin gözünde (morne caricature/ bezgin karikatür)'dür. Şiirin öznesi, *Kaç kez sallayacağım çingiraklarımı ben?* sorusuyla içine düştüğü çıkmazı, yaşadığı çaresizliği dile getiriyor. "Morne" nitelemesi sözlükte üzgün, tasalı, kaygılı, donuk, kapalı, iç karartıcı, çok tatsız ve neşesiz anlamlarına geliyor ve sayılan bu niteliklerin tümü sanatçının toplum içindeki durumunu belirlemeye yarar, zaten karikatür ismi de bütün bu nitelikleri tamamlamak için morne nitelemesinin yanına özellikle getirilmiştir. Karikatür sözcüğü mevcut anlamlarına ek olarak sözlükte çirkin ve çok gülünç giyimli kişi anlamındadır. Dolayısıyla "morne caricature" derken ozanın eğretileme yoluyla kendinden söz ettiği açıktır. Bu istifhamda, insanların sanatçıyı dikkate almalarından ümit

kesme anlamı vardır. Bu belirlemeye ek olarak, öznenin, onların durumuna üzülmeye ve onların doğruyu görmede yaya kaldıklarına gönderme yapılmaktadır. Şiirde konuşan özne, sanatçıyı insanların alay ettiği/ hor gördüğü boynuna çingirak asılmış bir soytarı veya hayvan durumunda (bezgin karikatür) olarak simgeleştirir.

Combien faut-il de fois secouer mes grelots?/ Kaç kez sallayacağım çingiraklarımı ben?: Şiir bu soruyla başlar; bu soru daha ne kadar çalışacak, ne kadar çabalayacağım anlamında bir bezginlik ifadesini karşılar. Çok salladım, daha ne kadar sallamam gerekir? Buna göre benzetmenin (morne caricature/ bezgin karikatür) sunumu ile verilerek yanıtın olumsuzluğu kendiliğinden anlaşılmış olmaktadır. Morne caricature/ bezgin karikatür, sözü duygusal bir uzaklığın karşılığıdır. Ozanı beğenmemekte direnenler, sağıra ve köre benzetilmişler ve onlara gerçekleri duyurmanın olanaklı olmadığı anlatılmak istenmiştir. Bilindiği gibi soru sözceleri dil edimleri içinde ele alınır: Bu sözcelerin kullanılmasında hedef okurun bir edimde bulunarak kendine yöneltilen sorulara yanıt vermesini sağlamaktır. Bu sözceler okur üzerinde etki uyandırmayı hedefler. Günay, *Göstergebilim Yazıları*'nın kiplik başlıklı bölümünde soru tümcesi vericinin eksik bilgisini doğrulamak ya da gidermek için alıcıdan bilgi isteyen, bir olgu hakkındaki bilgilerinin doğrulanmasını ya da değıllenmesini belirttiğı tümce tipleridir, (Günay, 2002:45-48) der. Soru yanıt almak için oluşturulmuş bir sözcedir. Bir tümce içinde sözcileyen özneye ait söylem edimleriyle ilgili ipuçları birbirine bağlıdır. SÖ bir şekilde alıcının davranışını etkilemek için dili kullanır. Okura aktarılan her soru sözcü ile, verici alıcıdan bir şey yapmasını ister, soruya yanıt vermesini bekler. Bu istek çok açık biçimde olabileceğı gibi örtük biçimlerde de olabilir. İkinci dizede yer alan alından öpmek eylemi genel dilde birisini takdir ederek değerini anlamak ve beğenmek anlamlarına gelir.

Söylemler arasında bu karşılıklı konuşmalarla muhataplar yapmakta oldukları veya yapmaya niyetlendikleri (En ince oyunlarla yıpratıp ruhumuzu) gibi olumsuz eylemlerden dolayı kınanmaktadır ve bu eylemleri yapmamaları gerektiğı belirtilmektedir.

Bu şiirin ana problemi şudur: Sanatçı, (Herakles) gibi toplumda kendini çok zor işleri gerçekleştirmeye adanmıştır: Herakles'in kişiliğindeki sanatçı üzerine yüklenen ağır sorumluluğın farkındadır ama bir an bile olsa geri adım atmayı aklından geçirmez ve bu nedenle gelecekte yaşanacak olanları önceden bildirerek okurla paylaşma yoluna gider. Çeşitli şiirlerinde sanatçının toplumsal konumunu ele alan Baudelaire Herakles söylenini kendi kişisel söylenine, modern çağın söylenine dönüştürerek şiirinin içerisine sanatçının alt edilmesi güç eylemlerini simgeler şekilde yerleştirmiştir: "Avant de contempler la grande Créature/ Seyretmeden yüzünü o büyük Yaratık'ın/ dont l'inferral désir nous remplit de sanglots !/ Bizi hıçkırıklara boğar keskin arzusu!" İkinci dördlüğün üçüncü ve dördüncü dizelerinde ismi büyük harfle yazılarak (büyük Yaratık) Herakles'e üstü kapalı olarak anıştırmada bulunur. Herakles'in (keskin arzusu)nun özneyi hıçkırıklara boğması ozanın onun yazgısını kendi yazgısına denk tuttuğunun kanıtıdır. Inferral sözcüğü sözlükte cehennem, cehennemlik, cehenneme ait, cehennem gibi, 2. şeytanı, şeytanca. 3. iğrenç, mel'un. 4. Allahın belası, lanet, kahrolası anlamlarının karşılığıdır. Herakles adının "Hera'nın ünü" anlamına geldiğı ileri sürülse de "heros" yani kahraman sözcüğü ile ilişkisi daha akla yatkındır.

Efsaneye göre Herakles üstün bir eğitim görür: Amphitryon ona araba kullanmasını, Eurytos ok atmasını, Linos da güzel saz çalmasını öğretirler. Herakles efsanede anılan on iki zor işi yalnız kollarının gücü ve silah olarak elinden hiç ayırmadığı topuzuyla başarmıştır: Sözcüğümi, *Nemea aslanı*. Typhon'la Ekhidna canavarlarından doğma bu aslan Yunanistan'da Nemea bölgesini kasıp kavuruyormuş; yiğit onu okları ve topuzuyla alt edemeyince, kolları arasına almış ve elleriyle boğmuş. Bin zorla yüzdüğü postunu da kendine zırh etmiş. (Erhat, 1989:148-150) Bu bilgilerden sonra okuyacağımız aşağıdaki dize daha anlamlı duruma gelecektir: "Combien faut-il de fois secouer mes grelots?/ Kaç kez sallayacağım çingiraklarımı ben?" (Pour piquer dans le but, de mystique nature,/ Gizemli bir hedefi vurabileyim diye/ Combien, ô mon carquois, perdre de javelots ?/ Ok torbam, daha kaç ok yitireceğim senden?) Ziller ya da çingiraklar Herakles'in başardığı on iki zor görevden beşincisinde yer alır: *Stymphalos gölünün kuşları*. Gene Arkadia'da Stymphalos gölünün üstünde gagalarıyla pençeleri tunçtan, insan etiyile beslenen korkunç kartallar varmış; Athena tanrıça Herakles'e bu kuşları ürkütme için ziller vermiş, Herakles de oklarıyla bu canavarları öldürmeyi başarmıştır: Baudelaire'in değişik şiirlerinde sanatçının içler acısı durumunu nasıl ele aldığı göz önünde bulundurulduğunda söylenekteki bu zillerin ve okların sanatçının topluma karşı elinde bulundurduğu bir savunma aracı, bir simge olarak kullanıldığını düşünüyoruz.

Combien, ô mon carquois, perdre de javelots ?/ Ok torbam, daha kaç ok yitireceğim senden?: sorusu ümitsizlik içerisinde olan kişinin ruh durumunu ok'la somutlaştırarak resimliyor; dizede anılan "ok" söylenin birçok yerinde yinelenmektedir: Çok içen, çok yiyen canlı ve iyi kalpli bir dev olarak tanımlanan Herakles Greklerin gözünde kötülere, sözünde durmayanları cezalandıran, insanın başına gelen afet ve belaları alt edip yenen yiğitlik ve yüreklilik simgesidir. Sanatçı kendi arzusuyla yer aldığı toplumsal konumuyla mücadeleye hazır olduğunu bildirir. Kral Eurytos'un düzenlediği bir ok yarışmasını kazanır, Herakles'in dördüncü zor görevi *Kyreneia geyiği*. Altın boynuzlu, tunç ayaklı bu geyik Apollon'la Artemis'in koruduğu sihirli bir hayvanmış. Herakles onu tam bir yıl kovalamış, sonunda ok'la yaralayarak onu yakalamış ve omuzlarına yüklenerek götürmüş, Eurystheus'a vermiş. Şiirde ölüm, ok torbasında biriktirdiği okları harcadığı zamana denk bir süreç olarak betimlenmiştir. Fakat belki de gerek Herakles, gerek ozan yüklendikleri bu zorlu aynı zamanda çoklu görevleri tamamlamaya ya ömürleri yetmeyecek ya da bezgin bedenleri izin vermeyeceğini onaylatma veya itiraf etmeye zorlamak hedefine yönelik olarak sözcelenmiştir. Ölüm düşüncesi düş yolculuğunda zamanın hızlı geçişiyle bağdaşık olarak gösterilmiştir. Ayrıca Fransızcada "vider son carquois/ ağzına ne gelirse söylemek" anlamında bir deyim bulunduğunu anımsayalım. Baudelaire, Herakles'in eylemleriyle şiirde kendi düşünce yapısını yansıtmayı dener ve onu kendi savlarını kanıtlamak adına yeniden yaratır.

Ancak Herakles'in sonu da tıpkı ozanın sonu gibi hüznüldür: günün birinde Hera yiğidin cinnet getirmesini sağlamış, kendi çocuklarını bir bir öldürmüş. Yiğit kendine gelince, Thestios'un yanına sığınmış ve kendini bu suçlarından arındırmış ama Hera bununla da yetinmemiş, Apollon kâhini Pythia aracılığıyla yiğidin gidip Eurystheus'un hizmetine girmesini bildirmiş. Suçlarının kefareti olacak bu on iki yıllık hizmeti başarıyla sona erdirirse, ölümsüzlüğe kavuşacakmış. Tıpkı ozanın yeryüzünde gerçekleştirdiği eylemler gibi, Herakles'in yaptığı işler

de hep iyiye dönüktür, doğanın insanın başına saldığı afet ve musibetleri yok etmekle insanlığa sonsuz iyiliği dokunur. Oysa kendisi trajik bir kişidir: Kahraman olmayı kendi seçmemiştir, tanrı vergisi kuvvetinden de zevk duymaz, tersine onu dizgine vuramadığı için, istemeyerek suç işler ve dengeyi bir türlü bulamayıp kendinden geçer, çıldıracak gibi olur. Herakles'e bütün işler ve kahramanlıklar zorla yaptırılır, Herakles köledir, insafsız bir efendinin buyruğunda ömrü boyunca çalışmak onun kara kaderidir. İlk doğduğu günden beri peşini bırakmayan Heranın kin ve öfkesi son demine kadar da rahata kavuşturamaz onu. Tam işleri bitmişken korkunç bir yanlışlık yüzünden cayır cayır yanar ve ölür. Ve böylece büsbütün arınıp ölümsüzlüğe kavuşur.

Nous userons notre âme en de subtils complots,/ En ince oyunlarla yıpratıp ruhumuzu: Bu oyunlar ozan ruhunu yıpratır mı? Özne şiirin girişinde başlattığı sorguyu burada sürdürmek arzusundadır: Bu komplolar daha ne kadar zaman ruhumu(zu) sanatçıların ruhlarını yıpratacaktır? Çünkü sürekli komplolarla karşı karşıyadır. Bu komplolar/ tuzaklar onun direncini kırar ve umutsuzluğa düşürür. Ozanın bu yıpranmışlığı/bezginliği Baudelaire'de uzun süre işlenen bir izlek olarak yer etmiştir. Herakles'in öyküsü Baudelaire'in yaklaşımıyla farklı bir içerik kazanarak sanatçının topluma bakışı üzerine yeni bir yorum getirmiştir. Ozan toplumun dayatmalarına karşı durabilmek için sanatçının Herakles kadar dayanıklı olması gerektiğini söyler.

Il en est qui jamais n'ont connu leur Idole,/ Çoğuna kendi Put'u nedense kalır meçhul: Kalır mı? Sürekli sorular, sorgulamalar peş peşe sıralanır; neredeyse her dizenin sonuna soru sözcüğu eklessek aslında tüm şiirin sayısız sorudan oluşmuş bir dizi olduğunu görürüz.

Et ces sculpteurs damnés et marqués d'un affront,/ Ve bu azaba mahkûm, iğrenç heykeltraşlar: Bu derin azabı da en çok heykeltraşlar yaşar: Yaşarlar mı? Sözelimi Herakles'in heykelini yontan heykeltraş ürettiği nesnenin değerinin ne ölçüde farkındadır ya da farkında mıdır? Çođu ne kadar önemli bir nesne ürettiğinin ayırında değildir ya da içerikten çok biçime yönelerek estetik üretimin verdiği zevkle tüm dikkatini taşın ayarına, yontunun pürüzsüzlüğüne odaklamıştır veya ünlü olmak gibi daha başka özdeksel kaygılarla kendini bu esinleyici nesneyi üretirken bulmuştur. Damnés: sözlükte cehennemde yanan, şeytan gibi adam, körolası, kahrolası, pis, lânet anlamlarındadır. Baudelaire'in sanatçının toplumdaki durumunu Herakles ile simgeleştirdiği düşünülürse, sayıları hızla artan canavarlara karşı giderek daha çok mücadele etmesi gereken sanatçının bu mücadelede başarıdan çok süreklilik beklediği açıktır. Biz buradaki istifhamı her ne kadar inkâr sözcüğuyle yorumlasak bile asıl anlam, karşısındakini uyarmak yoluyla (Il en est qui jamais n'ont connu leur Idole,/ Çoğuna kendi Put'u nedense kalır meçhul) heykeltraşların kendi ürünü yontuya yabancı kaldığını, (Et ces sculpteurs damnés et marqués d'un affront,/ Ve bu azaba mahkûm, iğrenç heykeltraşlar)'ın korkudan ürperdiğini ve kendine yöneltilen sorulara yanıt veremediğini göstermektir.

Qui vont se martelant la poitrine et le front,/ Göğsünü ve alnını döverek yola çıkar: Bu dizede yine Herakles'in eylemlerine gönderim yapılmaktadır çünkü Herakles kahraman olmayı bilinçli olarak seçmemiştir bu nedenle tanrı vergisi gücünden de zevk duymaz, tam tersine bu gücü dizgine vuramadığı için, istemeyerek suç işler ve dengeyi bir türlü bulamayıp kendinden geçer, çıldıracak gibi olur. Göğsünü ve alnını dövmesi bilinçli olarak seçmediği olumsuz eylemlerinden pişmanlık duymasını göstergeler.

"N'ont qu'un espoir, étrange et sombre Capitole!/ Tek umutları var, garip, zavallı Capitol!"

Capitol: Sözlük anlamıyla eski Roma'nın kalesi, sığınak, büyük bir utku, başarı kazanmak anlamlarında kullanılmıştır.

C'est que la Mort, planant comme un soleil nouveau,/ Ölüm, yeni bir güneş gibi gökten bakacak; bakabilir mi?: Şiirde ölüm (yeni bir güneş) gibi tasarlanarak yaydığı ışınlarla cansız çiçekleri diriltebilir(mi) sorusu yöneltilmiştir yani, ölüm yeniden bir diriliş umudu olabilir mi?

Fera s'épanouir les fleurs de leur cerveau!/ Böylece uslarının çiçekleri açacak (mı)!: Şiiri sözceleyen özne ölümü düşüncenin "çiçekleri" olarak alır ve öyle simgeleştirir. (Sanatçıların) Uslarının çiçekleri ifadesi yapıtın başlığına (Kötülük Çiçekleri) gönderdiği gibi aynı zamanda bu çiçekler beyinde açtığına göre beynin kendisi içinde çiçeğin yeşerdiği bir tür toprak işlevi görmektedir. Önce heykeltıraşlar üzerinden bütün sanatçıları kast ederek sözcükler arasında kurulan düzdeğişmece, eğretilme, yananlam ve çağrışım ilişkileri açısından aralarındaki benzeşme ve yerine geçme ilgisi nedeniyle kahraman Herakles ile sanatçı düz değiştirim ilişkisi içindedir: yüklenedikleri ağır sorumluluklar açısından biri diğerinin yerini alabilir.

Bu şiirde "sanatçı" yaratım gücünü içine alan belirleyici; özneyi çoğaltan ve sorgulatan bir göndergeye dönüştürülmüştür. Ölüm ise gerek Herakles'in, gerek sanatçının önündeki aşılması güç bir engelden çok üretici ve yeni bir güç olarak düşünülmüştür.

Bu görünümüyle ölüm (soyut) olmaktan çok, somutlaşmış bir kavramı çağrıştırır. Çünkü "çiçek", "güneş" ve çiçeklenmek söz öbekleri "ölüm" imgesi çevresinde somut yaşamla birleştiriliyor. Bunlara ek olarak, şiirdeki bezgin bakış göndergesi olumsuz bir başka gösterge olan "karikatür" göstereni ile somutlaştırılıyor. Ancak bu dizede, sözceleyen öznenin algıladığı biçime ve renge dönüşmüş, öznel bir evren söz konusudur. Ölüm düşüncesi şiiri boş inanç, heykeltıraş elinden çıkan yontu gibi sarıp sarmalıyor, çerçevesiyor; tıpkı yeryüzünü simgeleyen "garip, zavallı Capitol" gibi, bezgin karikatür' eğretilmesinden doğuyor ve geniş ölçüde öznenin (kaç kez sallayacağım çingiraklarımı ben?) içeriğinde isyanına neden oluyor. Bu nedenle, şiirin öznesi kendisinin yönelttiği soruları yorumlarken, davranışsal yanıtlar verirken, insan yazgısına boyun eğerek zamanın, yeryüzünün ve azabın içinde kıvranyorken gösterilir. Ancak burada esenlik duygusu yaratan durum, öznenin bir son noktada olmasına karşın, mücadeleden vazgeçmemiş olmasıdır yani, bir dayanıklılık uzamına dönüşen, kendi yarattığı bir düş uzamında yine kendi istenciyle ilerlemesidir. Buna bağlı olarak, Herakles söyleni şiirin bütününde kendisiyle ve toplumla çatışmayı seçen, kendi yarattığı esenlikli bir uzamda ruhu ve bedeni arınmış olarak var olmayı sürdüren öznenin için yolculuğunu özetliyor.

KAYNAKLAR

Aktaş, S. (2006). *Kur'an'da İstifham Uslûbu*, Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Baudelaire, C. (1984) *Les Fleurs du Mal*, réimpression Éféfé de l'édition Poulet-Malassis et de Broise, Paris, 1861, Paris, BeQ, Ce tirage au format PDF est composé en Minion Pro et a

- été fait le 8 octobre 2011./ *Kötülük Çiçekleri*, Ahmet Necdet Çevirisi, İstanbul: Adam Yayınları, 2001.
- Baudelaire, C. (1984) *Le Spleen de Paris, Les Paradis artificiels*, Bookking International, *Les Fleurs du mal* suivies du *Spleen de Paris*, Éditions de Clairefontaine, 1947, La Guilde du Livre, Lausanne. Introduction, éclaircissements et notes de Blaise Allan, BeQ, Jean-Yves Dupuis, Paris, 2009./ *Paris Sıkıntısı* (Tahsin Yücel Çevirisi), Adam Yayıncılık, İstanbul.
- Chomsky, N. (2001) *Language and Mind*, (Dil ve Zihin, Ahmet Kocaman çevirisi) Ankara: Ayraç Yayınevi.
- Erhat, A. (1989) *Mitoloji Sözlüğü*, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Fink, G. (2010) *Antik Mitolojide Kim Kimdir*, Serpil Erfındık Yalçın çevirisi, İzmir: İlya İzmir Yayınevi.
- Gee, J. P. (2005) *An Introduction to Discourse Analysis, Theory and Method*, second edition, New York: Routledge.
- Greimas, A. et Courtes, J. (1979) *Sémiotique, Dictionnaire Raisoné de la Théorie du Langage*, Classiques Paris: Hachette.
- Greimas, A. (1972) *Essais de Sémiotique Poétique*, Paris: Larousse.
- Günay, D. (2002) *Göstergebilim Yazıları*, İstanbul: Multilingual.
- Hamilton, E. (2004) *Mitologya*, Ülkü Tamer çevirisi, İstanbul: Varlık Yayınları.
- Kantel, S. (1982) *Bir Soru-Yanıt Dizgesi olarak Behçet Necatigil'in Kaknus'u*, FDE Yazın ve Dilbilim Araştırmaları Dergisi, Ankara, ss.25-35.
- Le Nouveau Petit Robert, *Dictionnaire alphabétique et analogique de la langue française*, Montréal, Canada, 1993.
- Saraç, T. (1989) *Fransızca-Türkçe Büyük Sözlük*, İstanbul: Adam Yayınları.
- Türk Dil Kurumu Sözlüğü, (2007) TDK Yayınları, A-K/ L-Z, 2 Cilt, Ankara.
- Vardar, B. (2007) yönetiminde Nükhet güz, Erdim Öztokat, Osman Senemoğlu, Emel Huber, *Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü*, İstanbul: Multilingual.